

บทบรรณาธิการ

ประพนธ์ เกตุรากาศ*

วารสารฉบับนี้พิมพ์ออกมาส่งท้ายปีเก่า พ.ศ. 2554 และต้อนรับปีใหม่ พ.ศ. 2555 ซึ่งเป็นต้นฤดูหนาว แม้ว่าจะประสบกับช่วงเวลาน้ำท่วมประเทศไทยอย่างหนักเป็นเวลาหลายเดือน แต่กองบรรณาธิการก็ทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้วารสารสามารถจัดพิมพ์สำเร็จตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพ ซึ่งต้องขอขอบคุณและแสดงความชื่นชมทั้งกองบรรณาธิการและผู้ที่ส่งบทความวิชาการ นิพนธ์ต้นฉบับ และบทความอื่น ๆ มาจำนวนมาก โดยเฉพาะนิพนธ์ต้นฉบับที่ส่งมามีจำนวนมากขึ้นอย่างชัดเจน

การแพทย์แผนไทยถือว่า ฤดูกาลเป็นสมุฏฐานหนึ่งของการเกิดโรค เรียกว่า **อุตุสมุฏฐาน** โดยแบ่งเป็น 3 ฤดู คือ **ฤดูร้อน** (แรม 1 ค่ำ เดือน 4 ถึง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8) จะเป็น **ปีตตะสมุฏฐาน** **ฤดูฝน** (แรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถึง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12) จะเป็น **วาตะสมุฏฐาน** และ**ฤดูหนาว** (แรม 1 ค่ำ เดือน 12 ถึง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4) จะเป็น**เสมหะสมุฏฐาน** ดังนั้นในฤดูหนาวนี้จะมีผลกระทบต่อง่ายโรคโดยเฉพาะผู้ที่มียาเจือปนเป็นเสมหะซึ่งจะทำให้เกิดอาการตามเสมหะสมุฏฐานคือ **น้ำมูกไหล ไอมีเสมหะ เสมหะคั่ง หอบหืด หลอดลมอักเสบ แน่นหน้าอก หักเหน็ดตัว บวม เชื้อขี้มูก ขี้เกียจ นอนมาก เบื่ออาหาร รุ้สึกอึดท้องที่ท้องว่าง**

การแพทย์แผนไทยยังกล่าวว่า ฤดูหนาวจะมีผลกระทบต่อยาเด็กมากกว่าวัยอื่น เพราะการแพทย์แผนไทยนั้นถือว่าอายุเป็นสมุฏฐานหนึ่งของการเกิดโรค เรียกว่า **อายุสมุฏฐาน** โดย

แบ่งช่วงอายุเป็น 3 ช่วง ได้แก่ **ปฐมวัย** (แรกเกิด - 16 ปี) เป็น**เสมหะสมุฏฐาน** **มัชฌิมวัย** (16 - 32 ปี) เป็น**ปีตตะสมุฏฐาน** และ**ปัจฉิมวัย** (32 ปี - สิ้นอายุขัย) เป็น**วาตะสมุฏฐาน** นอกจากนี้ การแพทย์แผนไทยยังถือว่า เวลาในแต่ละวันนั้น ถือเป็นสมุฏฐานหนึ่งของการเกิดโรคด้วย เรียกว่า **กาลสมุฏฐาน** โดยแบ่งช่วงเวลาคือ 3 ช่วง ได้แก่ **ยาม 1** (06.00 - 10.00น.และ 18.00 - 22.00 น.) เป็น **เสมหะสมุฏฐาน** **ยาม 2** (10.00 - 14.00น. และ 22.00 - 02.00 น.) เป็น**ปีตตะสมุฏฐาน** และ **ยาม 3** (14.00 - 18.00น.และ 02.00 - 06.00 น.) เป็น**วาตะสมุฏฐาน** ดังนั้น ในช่วงเช้ามืดและหัวค่ำของฤดูหนาว เด็กจะมีอาการของระบบทางเดินหายใจได้ง่ายและเป็นกันมาก

จะเห็นได้ว่า การแพทย์แผนไทยอธิบายถึงสาเหตุของการเกิดความผิดปกติต่าง ๆ หรือโรคได้อย่างละเอียด โดยมีวิธีหรือทฤษฎีของการเกิดโรคตามสมุฏฐานต่างๆ หลายสมุฏฐาน ตั้งแต่ ธาตุสมุฏฐาน (เจ้าเรือน) อุตุสมุฏฐาน อายุสมุฏฐาน กาลสมุฏฐาน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันทำให้เห็นสภาวะของสุขภาพร่างกายอย่างเป็นองค์รวม แตกต่างจากสมุฏฐานโรคของการแพทย์แผนปัจจุบัน จึงสมควรอย่างยิ่งที่เราจะต้องส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทฤษฎีการแพทย์แผนไทยอย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะได้นำมาใช้ในการดูแลสุขภาพอย่างเป็นองค์รวมและส่งเสริมให้ประชาชนสามารถสร้างเสริมสุขภาพตามภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

*อดีตผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุขสาขาพัฒนาระบบบริการทางการแพทย์
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก